

ЯКІСТЬ І ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ БУХГАЛТЕРА-АНАЛІТИКА

В сучасних умовах, що характеризуються високою динамічністю зовнішнього середовища і волатильністю ринків збуту продукції, прийняття управлінських рішень на основі тих чи інших концепцій менеджменту стає все більш складним завданням. При цьому зростає роль засобів, методів і технологій в підготовці обґрунтування прийнятих управлінських рішень не тільки оперативного характеру, але, перш за все, у сфері стратегічного прогнозування і планування діяльності підприємств. Стає дуже важливим досліджувати як внутрішні процеси, що відбуваються на підприємствах, так і процеси й тенденції, які спостерігаються у зовнішньому по відношенню до компаній середовищі. Закономірно, що управління найрізноманітнішими бізнес-процесами на підприємстві пов'язано з комплексним аналізом проблем і завдань, що стоять перед його керівництвом, а також вибором конкретних управлінських рішень в усіх напрямках його діяльності. Така робота вимагає використання сучасних засобів і методів бізнес-аналітики, при цьому в організаційній структурі підприємств і корпорацій мають бути створені інформаційно-аналітичні центри або інші підрозділи, відповідальні за збір, обробку, аналіз і зберігання різних інформаційних ресурсів на основі розвинутої інформаційної системи і новітніх технологій Business Intelligence (бізнес-аналітики). На підприємствах зазначені функції починають виконувати обліково-аналітичні відділи. При цьому головну роль відіграє бухгалтер-аналітик, котрий бере безпосередню участь в управлінні підприємством. Тобто, бухгалтер-аналітик – фахівець, наділений управлінськими функціями. Він бере участь в системі лінійних відносин (віддає вказівки підлеглим бухгалтерам, відповідає за роботу бухгалтерської служби) і нелінійних відносин (підпорядкована йому бухгалтерська служба консультує, обслуговує і координує інші підрозділи підприємства). На думку В.А. Бородіна, бухгалтер-аналітик відіграє подвійну роль: по-перше, він є одним із головних відповідальних працівників адміністрації, який зобов'язаний консультувати керівників з позиції загальної системи управлінського обліку компанії; по-друге, він є особою, яка здійснює облік і аналіз у межах своїх посадових функцій [1].

Бухгалтер-аналітик – це фахівець, котрий займається вивченням аналітичних досліджень і узагальнень в певній сфері діяльності, який досконало володіє методами аналізу, здатний прогнозувати процеси і розробляти перспективні програми розвитку. Завдяки професійній діяльності спеціаліста на підприємстві налагоджується обмін інформацією і звітністю між окремими службами. Він повинен: створити основу для ефективного управління підприємством; нести відповідальність перед керівництвом за реальність звітів; надавати допомогу в плануванні і підведенні підсумків роботи; вміти управляти підлеглими.

Лише недавно аналітична діяльність стала розглядатися як самостійний вид професійної діяльності. В корпораціях відкриваються аналітичні департаменти і служби, а посади професійних аналітиків з'явилися практично у всіх підприємствах. Аналітична служба – це методологічне, організаційне та технологічне забезпечення індивідуальної і колективної розумової діяльності, що дає змогу ефективно обробляти інформацію з метою вдосконалення якості наявних і придбання нових знань, а також підготовки інформаційної бази для прийняття оптимальних управлінських рішень. Інтелектуальний інструментарій та досвід практичної діяльності аналітика є набагато ширшим, ніж експерта і не обмежений рамками однієї предметної сфери. Сукупність інтелектуальних дій аналітика дозволяє адекватно відображати суть явищ і процесів, виявляти основні тенденції, прогнозувати розвиток подій і створювати наукову основу для прийняття рішень.

Окремі науковці зазначають, що аналітик – це фахівець з логічним типом мислення, здатний до аналізу і синтезу інформації, що володіє відмінною пам'яттю, вмінням звертати увагу на деталі, здатний фільтрувати з величезного інформаційного потоку потрібну інформацію, виділяти з неї ті відомості, які можуть послужити підставою для істотних висновків. Іншими словами, домінуючими для такого фахівця є аналітичні методи діяльності. Варіативною компонентою в моделі підготовки фахівця є знання про конкретну економічну сферу, в якій він працює. Він повинен знати і грамотно застосовувати на практиці технології статистичних і економіко-математичних досліджень, вміти користуватися інструментами, які дозволяють їх реалізувати при вирішенні конкретного завдання і на цій основі прогнозувати з певним ступенем точності подальший розвиток досліджуваних процесів або явищ [2, с. 50].

Таким чином, бухгалтер-аналітик – це фахівець, який покликаний допомагати підприємству розвиватися, формуючи нові або вдосконалюючи існуючі напрямки ділової активності, основні і допоміжні бізнес-процеси відповідно до стратегічних цілей компанії. У вітчизняних умовах це цілком вписується в концепцію модернізації та інноваційного розвитку, що реалізується на рівні суб'єктів господарювання. Бухгалтер-аналітик повинен на основі комплексного аналізу господарської діяльності підприємства та оцінки його зовнішнього ринкового середовища виявляти проблемні сфери бізнесу і невідповідності його параметрам запитів ринку і стейкхолдерів, брати участь в розробці цілей, концепцій, стратегій і конкретних проектів розвитку. Від нього чекають аналітично обґрунтованих рекомендацій щодо формування організаційної та управлінської структури підприємства. Він зобов'язаний на основі аналізу бізнес-процесів підприємства здійснювати їх моделювання, коригування, вдосконалення і перебудову. Одним з центральних завдань бухгалтера-аналітика є розробка критеріїв оцінки ефективності та її ключових показників, формування збалансованої системи показників, системи їх моніторингу та здійснення самого моніторингу. Бухгалтер-аналітик покликаний відігравати важливу роль в розробці і впровадженні проектів створення сучасних інформаційних систем як постановник завдань за напрямками, що пов'язані з управлінням бізнес-процесами і ключовими показниками ефективності, з формуванням раціональної облікової політики підприємства, а також роль консультанта з налаштування інформаційних систем для вирішення конкретних управлінських завдань. При цьому слід відрізнити роль бухгалтера-аналітика від функцій системного аналітика, який як фахівець у сфері сучасних інформаційних технологій повинен забезпечувати аналіз, опис і моделювання бізнес-процесів з точки зору побудови не економічної, а інформаційної моделі для автоматизації різноманітних процесів і функцій.

Основними вимогами, що висуваються роботодавцями до особистісних якостей бухгалтера-аналітика є: працездатність; відповідальність; креативність мислення в умінні висувати нові завдання і знаходити шляхи їх вирішення; широка ерудованість, прагнення до отримання нових знань; широта і глибина у здатності проникати в суть речей і явищ, розуміти причини і глибинні закономірності подій; вміння працювати з інформацією; аналітичні здібності; об'єктивна оцінка предметів і явищ, прагнення ставити під сумнів гіпотези і рішення, які існують в повсякденній роботі; комунікабельність і вміння працювати в команді; вміння самостійно діяти в умовах невизначеності. До другорядних якостей особистості фахівця – бухгалтера-аналітика доцільно віднести: елементарні навички володіння іноземними мовами; вміння планувати свою діяльність; ведення дослідницької роботи; здоровий спосіб життя.

Отже, нові виклики сьогодення у поєднанні з глобалізацією бізнесу кардинально змінили інформаційне та ділове середовище, в якому існують підприємства. Сучасні бізнес-процеси характеризуються стрімким зростанням обсягів інформації, високою волатильністю, новими проявами взаємного впливу суб'єктів ринку і, відповідно, новими управлінськими ризиками. Професія бухгалтера-аналітика є притаманним динамізм через зміни в суспільстві, що постійно прискорюються і вимагають швидкої адаптації до нових умов. Ця професія зміцнює свої позиції в суспільстві, набуває значимості і визнання, але в той же час, постійно

зростають вимоги до фахівців, що робить її однією з найбільш складних і цікавих в сучасних умовах розвитку суспільства.

Література

1. Бородин В. А. Бухгалтерский учет : учебник для вузов / В. А. Бородин. – 3-е изд, перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 528 с.
2. Монахова Л. Ю. Формирование специалиста-аналитика / Л. Ю. Монахова, А. А. Монахова // Человек и образование. – 2008. – № 2 (15). – С. 50-53.
3. Бруханський, Р. Ф. Формування системи професійної підготовки бухгалтера-аналітика [Текст] / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло // Інноваційна економіка. – 2016. – № 5-6 (63). – С. 187–198.
4. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій : монографія / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло [та ін.]. – Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2017. – 388 с.

Ірина ЛЮБЕЗНА

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

Марія КОВДРА

слухач магістратури

Тернопільський національний економічний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ЗАПАСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Внаслідок економічних перетворень, що відбуваються в Україні, необхідно шукати принципово нові підходи до управління виробництвом, а саме, матеріальними запасами, які є одним із визначальних його чинників. Цей пошук вимагає відповідних змін у структурі господарського обліку, і, відповідно, зумовлює необхідність вдосконалення системи управління для правильного прийняття рішень.

В сучасних умовах зростає роль кожної господарської операції, кожного процесу у створенні можливості підвищення ефективності, прибутковості й рентабельності діяльності підприємств. Підприємство є складною економічною системою, де зосереджена велика кількість підсистем та елементів. Найскладнішою можна вважати підсистему виробництва продукції. Тому операційний менеджмент пов'язує з функціонуванням взаємопов'язаних елементів, що відображають технічне обслуговування, організацію, управління виробництвом, ціноутворення, витрати та багато інших. У процесі операційної діяльності виконавці здійснюють окремі дії у певному порядку й послідовності від запуску матеріальних ресурсів до випуску готової продукції. Управління діями виконавців стосується процесів проектування, планування, узгодження, контролю усіх засобів, процесів і видів діяльності, необхідних для перетворення праці, капіталу, матеріалів, енергії та професійних навичок у товари й послуги для задоволення потреб споживачів.

Проте вирішення питань управління матеріальними запасами як і інших ресурсних складових виробництва вимагає врахування конкретних особливостей та специфіки суб'єктів господарювання. Оскільки основною характерною рисою матеріальних запасів підприємств є значні обсяги їх споживання за умов нестачі вітчизняної сировини й матеріалів, то слід підтримати думку О.В. Крушельницької, яка стверджує, що всі заходи повинні зводитися до:

- впровадження ресурсозберігаючих і маловідходних технологій;
- організації обліку витрат матеріалів і сировини в цехах, бригадах;
- заміни дефіцитних ресурсів та використання вторинних ресурсів і відходів виробництва;
- організації збереження, видачі та доставки ресурсів до робочих місць;